

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ- ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΧΩΡΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ- ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ

Μάθημα: Προσεγγίσεις του σχεδιασμού στην Ελλάδα

Θέμα: Κριτική προσέγγιση των κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ

Θεσσαλίας όσον αφορά στον τομέα της βιομηχανίας

Εκπαιδευτική: Τουφεγγούλου Αναστασία

Διδάσκοντες : Κ. Σεργιάς, Λ. Βασενχόβεν, Κλ. Γεράρδη, Δ.Μέλισσας

Αθήνα 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	3
ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ 360/76 ΣΤΟ ΝΟΜΟ 2742/99	
1.1. ΝΟΜΟΣ 360/76 “ΠΕΡΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ”	3
1.2. ΝΟΜΟΣ 2742/99 “ΠΕΡΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ”	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	7
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΠΧΣΑΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ 2742/99	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	10
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΠΧΣΑΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	13
ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΠΠΧΣΑΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	
4.1. ΚΡΙΤΙΚΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ “ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ”	14
4.2. ΚΡΙΤΙΚΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ “ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ”	17
4.3. ΚΡΙΤΙΚΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ “ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ”	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	19
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	21

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΑΠΠ	Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν
ΒΕΠΕ	Βιομηχανική και Επιχειρηματική Περιοχή
ΒΙΟΠΑ	Βιοτεχνικό Πάρκο
ΒΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΛ	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΜΜΕ	Μικρό- Μεσαία Επιχείρηση
ΝΔ	Νομοθετικό Διάταγμα
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΟΑΠΔ	Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
ΠΠΧΣΑΑ	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
ΠΣ	Πολεοδομικό Συγκρότημα
ΡΣΑ	Ρυθμιστικό Σχέδιο Αττικής
ΣΠΑ	Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της εργασίας αυτής συνιστά η κριτική προσέγγιση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Θεσσαλίας όσον αφορά στον τομέα της βιομηχανίας. Η συνθετότητα που χαρακτηρίζει το συγκεκριμένο θέμα επιβάλλει μία εξίσου πολύπλευρη προσέγγιση αντιμετώπισής του. Επιλέγεται, αρχικά, να παρουσιαστεί η εξέλιξη του χωροταξικού σχεδιασμού της βιομηχανίας στην Ελλάδα. Έπεται η προσέγγιση του ζητήματος μέσα από το μοναδικό, μέχρι σήμερα, χωροταξικό σχέδιο στρατηγικού χαρακτήρα για την Περιφέρεια Θεσσαλίας που περιλαμβάνει κατευθύνσεις για τη βιομηχανία. Η κριτική/αξιολόγηση που ακολουθεί καταδεικνύει ότι το υφιστάμενο ΠΠΧΣΑΑ είναι ανεπαρκές για τη χωρική οργάνωση της μεταποίησης, αν και αποτελεί, στο σύνολό του, ένα από τα πιο αξιόλογα ΠΠΧΣΑΑ εκ των 12 που είναι σήμερα σε ισχύ. Παρά το γεγονός ότι ουσιαστική συνεισφορά στη ρύθμιση της βιομηχανικής δραστηριότητας στο χώρο της περιφέρειας δεν δύναται να επιτευχθεί με την ύπαρξη μονάχα του περιφερειακού πλαισίου, και μόνο η θεσμοθέτηση του ήταν σημαντικό και προαπαιτούμενο βήμα ώστε να ακολουθήσει η εκπόνηση του ειδικού πλαισίου για τη βιομηχανία που θα προωθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο οργάνωσης της βιομηχανικής δραστηριότητας στον ελλαδικό χώρο.

Λέξεις κλειδιά: περιφερειακό χωροταξικό σχέδιο, περιφέρεια Θεσσαλίας, βιομηχανία, νομικό πλαίσιο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία με θέμα “Κριτική προσέγγιση των κατευθύνσεων του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας όσον αφορά στον τομέα της βιομηχανίας” πραγματοποιείται στο πλαίσιο του μαθήματος “Προσεγγίσεις του σχεδιασμού στην Ελλάδα”.

Για την επιλογή του θέματος αυτού σημαντικό ρόλο διατέλεσε η έλλειψη μέχρι σήμερα μίας συνολικής αποτίμησης της εφαρμογής των μοναδικών θεσμοθετημένων πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού, των ΠΠΧΣΑΑ. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την απουσία στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού που ίσχυε για τριάντα χρόνια μετά την ψήφιση του πρώτου νόμου για τη χωροταξία (με ελάχιστες εξαιρέσεις) αποτέλεσαν το βασικό μου κίνητρο για την επιλογή της κριτικής προσέγγισης ενός χωροταξικού πλαισίου περιφέρειας.

Επίσης, να αναφερθεί ότι επιλέχθηκε να προσεγγιστεί ο τομέας της βιομηχανίας και όχι κάποιας άλλης δραστηριότητας, για μία σειρά από λόγους όπως, ότι η βιομηχανία α) θεωρούνταν (και θεωρείται) ο βασικός μοχλός της ανάπτυξης, β) είχε μεγάλο αριθμό απασχολούμενων (με τη συνεχή βέβαια ανάπτυξη του τριτογενή τομέα η κατάσταση αλλάζει) και γ) έχει μεγαλύτερη ευελιξία στη χωροθέτησή της σε σχέση με άλλους τομείς (π.χ. γεωργία, εξόρυξη και ενέργεια) με συνέπεια να υπάρχουν αισθητά μεγαλύτερες δυνατότητες επηρεασμού της χωροθέτησής της με κατάλληλους χειρισμούς από την κεντρική εξουσία (Λαμπριανίδης, 2002). Η επιλογή αυτή ήταν αποτέλεσμα και ενός πρόσθετου παράγοντα, του γεγονότος ότι η βιομηχανία είναι η κατεξοχήν οχλούσα δραστηριότητα που, κυρίως, λόγω της ευνοϊκής νομοθεσίας περί εκτός σχεδίου δόμησης καταναλώνει μεγάλο ποσοστό του εξωαστικού χώρου.

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας η κριτική περιορίζεται για το Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Θεσσαλίας. Η επιλογή έγινε για τους παρακάτω λόγους:

- Αποτελεί μία περιφέρεια με ιδιαίτερα ισχυρή βιομηχανική παράδοση (3^η σε ποσοστά απασχόλησης στη βιομηχανία μετά την περιφέρεια Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας).
- Στο πλαίσιο των προπτυχιακών μου σπουδών είχα τη δυνατότητα να ασχοληθώ με μελέτες συναφείς με το θέμα και την περιοχή.

Πριν την αναφορά, συνοπτικά, στα θέματα που προσεγγίζουν τα κεφάλαια της εργασίας, απαραίτητη θεωρείται η αποσαφήνιση του όρου “βιομηχανία”. Γενικά σήμερα ο όρος “βιομηχανία” έχει δύο βασικές έννοιες. Η πρώτη έχει να κάνει με την ομαδοποίηση των επιχειρήσεων ενός κλάδου και πλέον περιλαμβάνει και υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα η ξενοδοχειακή βιομηχανία, βιομηχανία τουρισμού, βιομηχανία μεταφορών κ.λπ. Η δεύτερη έννοια είναι η κλασσική βιομηχανία, δηλαδή η μεταποιητική που με τη χρήση εργατικής ή φυσικής δύναμης και μηχανών καταργάζεται και μεταποιεί πρώτες ύλες ή βασικά προϊόντα με στόχο τη δημιουργία αντικειμένων χρήσιμων στον άνθρωπο¹. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στη βιομηχανία που περιλαμβάνεται στον τομέα της “μεταποίησης”. Επίσης, στον τομέα της “μεταποίησης” περιλαμβάνονται η βιοτεχνία, χειροτεχνία, καλλιτεχνική βιοτεχνία και οικοτεχνία, λόγω όμως της δυσχέρειας στη διάκριση της μιας δραστηριότητας από την άλλη, κυρίως μεταξύ βιομηχανίας και βιοτεχνίας (ο διαχωρισμός γίνεται άλλοτε με βάση την απασχόληση, άλλοτε την ιπποδύναμη, παραγωγή κ.λπ.), επελέγη να παραγκωνιστούν οι διαχωριστικές γραμμές και να προσεγγιστεί με έναν πιο ενιαίο και ολοκληρωμένο τρόπο η βιομηχανία είτε αυτή αφορά τη “Μεγάλη είτε τη Μικρομεσαία Μεταποίηση”².

Για να επιτευχθεί ο στόχος της συγκεκριμένης εργασίας, που είναι η κριτική του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας όσον αφορά στον τρόπο αντιμετώπισης του σύνθετου φαινομένου της χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας, επιλέχθηκε να ακολουθηθεί η παρακάτω δομή. Έτσι, η ανάπτυξη των κεφαλαίων ακολουθεί μια σειρά κλιμάκωσης, με αρχική αναφορά στη σχέση χωροταξικού σχεδιασμού και βιομηχανίας, περιγράφοντας σε αδρές γραμμές τη διαδρομή από το νόμο 360/76 στο νόμο 2742/99. Ωστόσο, για να επιτευχθεί η ορθότερη κριτική του ΠΠΧΣΑΑ επιβάλλεται αρχικά να γίνει μία σύντομη παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών του σύμφωνα με το νόμο 2742/99. Εν συνεχεία, αποδελτιώνονται οι κατευθύνσεις και επιλογές του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας που αναφέρονται στη μεταποίηση, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά σε

¹ Σύμφωνα με το Ν. 3325/05 «Ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικών – βιοτεχνικών εγκαταστάσεων στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και άλλες διατάξεις», η Βιομηχανία – Βιοτεχνία ορίζεται ως η τεχνοοικονομική μονάδα που με μηχανικά, χημικά ή άλλα μέσα διαφοροποιεί τη μορφή ή την ιδιότητα πρώτων υλών ή προϊόντων, προκειμένου αυτά να καταστούν κατάλληλα για τη χρήση για την οποία προορίζονται.

² Ορισμοί που παραθέτει ο Κ. Δοξιάδης στο Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο και Πρόγραμμα της Ελλάδος για το Δευτερογενή Τομέα.

μορφή πίνακα. Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο, επιχειρείται, η κριτική προσέγγιση των κατευθύνσεων των ΠΠΧΣΑΑ για τη βιομηχανία, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων. Τα στοιχεία που καθίστανται απαραίτητα για τη διεκπεραίωση της συγκεκριμένης εργασίας αφορούν κυρίως δευτερογενείς πηγές που προέρχονται από άρθρα και βιβλία αλλά και

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ 360/76 ΣΤΟ ΝΟΜΟ 2742/99

Αν και η πρώτη θεσμοθέτηση του χωροταξικού σχεδιασμού στην Ελλάδα έγινε με την ψήφιση του ν. 360/76, χωροταξικό σχεδιασμό απέκτησε η χώρα μας –με την έννοια της στρατηγικής χωροταξίας- μόλις το 2003 με τη θέσπιση των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης του ν.2742/99³. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, τα ΠΠΧΣΑΑ οφείλουν να περιλαμβάνουν τις κατευθύνσεις και τα προγραμματικά πλαίσια για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων αυτών του δευτερογενή τομέα.

1.1. ΝΟΜΟΣ 360/76 “ΠΕΡΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ”

Η χωρική οργάνωση της βιομηχανίας στην Ελλάδα δεν αποτέλεσε μέχρι σήμερα, τριάντα χρόνια μετά την ψήφιση του πρώτου νόμου για τη χωροταξία, αποκλειστικό αντικείμενο προσέγγισης χωροταξικού σχεδιασμού. Σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 360/76 “Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος”, όπου προσδιορίστηκε για πρώτη φορά η έννοια του “χωροταξικού σχεδίου”, αναφέρεται ότι το σχέδιο αυτό οφείλει να καθορίζει την “κατανομή και διάρθρωση των χρήσεων χώρου, κατά λειτουργίες και τομείς παραγωγής”. Επίσης, με την έκδοση ΠΔ δίνονταν η δυνατότητα επιβολής περιορισμών ή κανόνων για τη δημιουργία ή ανάπτυξη δραστηριοτήτων ή λειτουργιών ή για τη χρήση του χώρου σε συγκεκριμένες ζώνες ή περιοχές σύμφωνα με το περιεχόμενο των εγκεκριμένων Χωροταξικών Σχεδίων και Προγραμμάτων.

Παρά την ύπαρξη συγκεκριμένων οργάνων, διαδικασιών και μέσων άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού τα οποία προέβλεπε ο παραπάνω νόμος και τα οποία

³ Το μοναδικό θεσμοθετημένο σχέδιο στρατηγικής χωροταξίας που προηγήθηκε και δεν αφορά στη βιομηχανία είναι το Ειδικό Πλαίσιο για τα σφραγιστικά καταστήματα.

υπόσχονταν αποτελεσματικότητα σε εύλογο χρονικό διάστημα, στην ουσία η εφαρμογή του περιορίστηκε σημαντικά και έτσι δεν υπήρξε ουσιαστικό αποτέλεσμα. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το μοναδικό δείγμα δράσης και εφαρμογής του, ήταν οι 21 αποφάσεις που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του νόμου αυτού. Καμία από τις αποφάσεις αυτές δεν αφορούσε τη θεσμοθέτηση των βασικών σχεδιαστικών εργαλείων που προέβλεπε ο νόμος (Εθνικά, Περιφερειακά και Ειδικά Χωροταξικά Σχέδια και Προγράμματα), ωστόσο τρεις από αυτές αναφέρονταν στη βιομηχανία. Συγκεκριμένα, η Υ.Α. 17 (ΦΕΚ 654, 1981) “Περί ιδρύσεως βιομηχανικής περιοχής στη θέση Ξηρόρεμα του Νομού Αττικής”, η Υ.Α. 19 (ΦΕΚ 654, 1985) “Περί ιδρύσεως βιομηχανικής περιοχής στη Ν. Μακρόνησο του Ν. Κυκλάδων” και η Υ.Α. 21 (ΦΕΚ 654, 1985) “Ίδρυση Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙΠΕ) σε όλους τους νομούς της χώρας”.

Έκτοτε, και για περίπου δέκα χρόνια, η έννοια της στρατηγικής χωροταξίας αδρανοποιήθηκε παντελώς. Μόλις το 1994 ξεκίνησαν οι εργασίες για τη διαμόρφωση του νέου νομοσχεδίου για τη χωροταξία και το 1999 ψηφίστηκε ο ν.2742/99 “Περί Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης”.

1.2. ΝΟΜΟΣ 2742/99 “ΠΕΡΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ”

Σύμφωνα με το ν.2742/99, ο χωροταξικός σχεδιασμός ασκείται σε δύο επίπεδα, εθνικό και περιφερειακό, μέσω των Εθνικών και Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού. Στην κορυφή της κλίμακας βρίσκεται το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, με το οποίο καθορίζονται οι γενικές αρχές και οι στόχοι της ισόρροπης ανάπτυξης του εθνικού χώρου. Οι στόχοι του Γενικού Πλαισίου εξειδικεύονται ανά τομείς από τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, είτε σε επίπεδο ορισμένων δραστηριοτήτων είτε για ειδικές κατηγορίες χώρου που παρουσιάζουν συγκεκριμένα αναπτυξιακά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Τέλος, τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού καθορίζουν σε επίπεδο περιφέρειας, τους στρατηγικούς στόχους για τη διαχείριση του χώρου και την προστασία του περιβάλλοντος, σε συνάρτηση με τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης. «Το σύστημα χωρικής εξειδίκευσης των μέσων άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού που υιοθετείται στο νέο νόμο είναι συμβατό με τα όσα αντίστοιχα εφαρμόζονται στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και στις οποίες η γεωγραφική

κλίμακα του χωροταξικού σχεδιασμού σπανίως εξίσκννται πέραν του περιφερειακού επιπέδου» (Γιαννακούρου, 1999).

Στη συνέχεια, επιχειρείται η παράθεση εκείνων των θεμάτων που περιλαμβάνουν τα Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης σε μορφή πίνακα, ώστε να καταστούν σαφή τα θέματα που οφείλουν να πραγματεύονται τα υπό εξέταση στρατηγικά σχέδια με βάση το ν.2742/99. Η συνολική αυτή απεικόνιση θα λειτουργήσει επικουρικά για την ορθότερη αξιολόγηση του ΠΠΧΣΑΑ σχετικά με τις κατευθύνσεις που αυτό αναφέρει για τη βιομηχανία.

Πίνακας 1: Περιεχόμενο Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης σύμφωνα με το ν.2742/99

Θέματα	Γενικό	Ειδικό	Περιφερειακό
Καταγραφή και αξιολόγηση υπερτοπικού ρόλου, παραγόντων χωρικής ανάπτυξης, και βασικών στρατηγικών χωρικών επιλογών	X		X
Επιπτώσεις	X		X
Άξονες και πόλοι ανάπτυξης και διεθνείς πύλες	X		
Κατευθύνσεις για τη χωρική διάρθρωση βασικών δικτύων υποδομής	X	X	X
Κατευθύνσεις για τη γεωγραφική διοικητική οργάνωση	X		X
Κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων	X	X	X
Περιοχές ειδικών παρεμβάσεων (ΠΟΑΠΔ, ΠΕΧΠ, ΣΟΑΠ)			X
Κατευθύνσεις για το οικιστικό δίκτυο	X		X
Βασικές κατηγορίες χώρου (ορεινός, παράκτιος..)	X	X	
Προτεραιότητες για τη φυσική και πολιτιστική	X		X

κληρονομιά			
Πρόγραμμα δράσης	X	X	X

Πηγή: Σημειώσεις από τη διδασκαλία του μαθήματος “Χωροταξία Γ”

Στο σημείο αυτό, λόγω και του αντικειμένου που πραγματεύεται η συγκεκριμένη εργασία, κρίνεται ενδιαφέρον να σχολιαστεί η σημασία της ρύθμισης “κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων”. Δηλαδή, τα Περιφερειακά Πλαίσια οφείλουν να αναφέρονται στο πως οργανώνονται στο χώρο οι τρεις παραγωγικοί τομείς και οι κλάδοι τους, συμπεριλαμβανομένης φυσικά και της βιομηχανίας. Ένα Ειδικό Πλαίσιο από τη φύση του θα αναφέρεται σε ορισμένους ή ακόμα και σε έναν τομέα (για παράδειγμα το υπό εκπόνηση Ειδικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία), τα Περιφερειακά Πλαίσια επιβάλλεται να αναφέρονται σε όλους τους τομείς. Αν παραλείψουν κάποιον τομέα/ κλάδο υπάρχει, συνεπώς, κενό στο περιεχόμενό τους με τις συνέπειες που αυτό επιφέρει (για παράδειγμα μείωση μεγάλων επενδυτικών σχεδίων).

Όσον αφορά, επιπλέον, στις Περιοχές Ειδικών Παρεμβάσεων, οι ΠΟΑΠΔ, ΠΕΧΠ, ΣΟΑΠ, είναι τρία σχέδια που αφορούν μικρή κλίμακα και έχουν ειδικό χαρακτήρα, δεν είναι πλαίσια στρατηγικής χωροταξίας. Κάθε Περιφερειακό Πλαίσιο θα πρέπει να περιλαμβάνει κατευθύνσεις για το που θα γίνουν αυτά τα σχέδια. Οφείλουν να οριοθετούν την περιοχή, όχι ακριβώς το σημείο που θα υλοποιηθούν, αλλά μια ζώνη αναζήτησης αυτών των περιοχών.

«Ο ν.2742/99, συμπερασματικά, αποσυνδέει τα επίπεδα άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού από τα θεσμοθετημένα διοικητικά επίπεδα της χώρας. Εξαιρέση αποτελεί το περιφερειακό επίπεδο που αποτελεί προνομιακό χώρο άσκησης χωροταξίας λόγω της χωρικής ολοκλήρωσης των περισσότερων δραστηριοτήτων (σημαντικό ποσοστό των βιομηχανικών μονάδων ολοκληρώνεται σε περιφερειακή κλίμακα), ούτε το νομαρχιακό ούτε το επίπεδο της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης καθίστανται αυτοτελή και υποχρεωτικά επίπεδα χωροταξικού σχεδιασμού» (Γιαννακούρου, 1999). Άλλωστε, η άσκηση στρατηγικής χωροταξίας στο διεθνή χώρο βασίζεται κυρίως σε περιφέρειες στις περισσότερες περιπτώσεις των οποίων ο πληθυσμός αντιστοιχεί γύρω στα δύο εκατομμύρια κατοίκους, ενώ είναι ελάχιστες οι περιπτώσεις περιφερειών με πληθυσμό κάτω των πεντακοσίων χιλιάδων κατοίκων (μία από αυτές είναι η ελληνική περιφέρεια).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΠΧΣΑΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ 2742/99⁴

Στο διοικητικό και γεωγραφικό επίπεδο της Περιφέρειας, ο χωροταξικός σχεδιασμός πραγματοποιείται κυρίως μέσω των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και σε ένα από αυτά τα χωροταξικά σχέδια στηρίζεται η ανάλυση της παρούσας εργασίας. Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καταρτίζονται για κάθε περιφέρεια της χώρας και αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων με τα οποία:

- Καταγράφεται και αξιολογείται η θέση της περιφέρειας στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο, ο ρόλος της σε εθνικό επίπεδο και σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες και οι λειτουργίες διαπεριφερειακού χαρακτήρα που έχει ή μπορεί να αναπτύξει.
- Καταγράφονται και αξιολογούνται οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και διάρθρωση του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας.
- Αποτιμώνται οι χωρικές επιπτώσεις των ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων στο επίπεδο της περιφέρειας.
- Προσδιορίζονται, με προοπτική δεκαπέντε (15) ετών, οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας, οι οποίες θα προωθούν την ισότιμη ένταξη της στον ευρύτερο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

Υποδεικνύουν ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε, τις κατευθύνσεις για τη χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων και υπηρεσιών διοικητικής, κοινωνικής και τεχνικής υποδομής περιφερειακού και διανομαρχιακού ενδιαφέροντος, καθώς και τις κατευθύνσεις για τη διοικητική και οικονομική ανασυγκρότηση του περιφερειακού χώρου και ιδίως αυτές που αφορούν στη δημιουργία βιώσιμων διοικητικών και αναπτυξιακών ενοτήτων σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Περιλαμβάνουν επίσης τις κατευθύνσεις και τα προγραμματικά Πλαίσια για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα και ιδίως τις περιοχές, υπό μορφή εναλλακτικών δυνατοτήτων, στις οποίες θα αναζητηθεί κατά προτεραιότητα ο καθορισμός Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης

⁴ Στην ενότητα αυτή η πηγή πληροφοριών είναι κυρίως ο Ν.2742/99.

Παραγωγικών Δραστηριοτήτων, καθώς και τις περιοχές για τις οποίες αντίστοιχα απαιτείται ο καθορισμός Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων και Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων. Περιλαμβάνουν, τέλος, τις κατευθύνσεις για την ισόρροπη και αειφόρο διάρθρωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου, καθώς και τις βασικές προτεραιότητες για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιφέρειας.

Οι γενικές κατευθύνσεις και προτάσεις των Περιφερειακών Πλαισίων, εφόσον προκύπτει τεκμηριωμένη προς τούτο ανάγκη από ειδικές οικονομικές, κοινωνικές ή πολιτισμικές συνθήκες που επικρατούν σε συγκεκριμένες περιφέρειες, μπορούν να εξειδικεύονται περαιτέρω στο επίπεδο των εδαφικών ορίων των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων ή και άλλων γεωγραφικών ενοτήτων της περιφέρειας.

Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται προδιαγραφές για τη σύνταξη των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης. Δεδομένου, ωστόσο, ότι οι μελέτες των Χωροταξικών Σχεδίων των Περιφερειών είχαν ήδη ξεκινήσει από το 1997 και είχαν ολοκληρωθεί το 2000 και ότι η διαδικασία ενεργοποίησης του ν.2742/99 χαρακτηρίστηκε από την επανάληψη των καθυστερήσεων και προβλημάτων που χαρακτήρισαν τη σύνταξη και ψήφισή του, για τη θεσμοθέτηση των Περιφερειακών Χωροταξικών Σχεδίων προαπαιτούμενη ενέργεια ήταν η προσαρμογή των ήδη ολοκληρωμένων μελετών στα δεδομένα του ν.2742/99. Η προσαρμογή αυτή ήταν αναγκαία ακριβώς επειδή η διαδικασία εκπόνησης των μελετών αυτών είχε αρχίσει από το 1997, και συνεπώς εξ' αντικειμένου δεν υπήρχε πλήρης ταύτιση μεταξύ των προδιαγραφών τους και του περιεχομένου των Περιφερειακών Πλαισίων όπως αυτό προβλέφθηκε τελικά από το νόμο (Οικονόμου, 2002).

Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και εξειδικεύουν και συμπληρώνουν τις βασικές προτεραιότητες και επιλογές τους με στόχο τον καλύτερο συντονισμό των διαδικασιών χωροταξικού σχεδιασμού και επιλογών χωρικής ανάπτυξης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Επιδιώκουν παράλληλα την, σύμφωνα με τις φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιφέρειας, προώθηση

της αειφόρου, ισόρροπης και διαρκούς ανάπτυξής της. Για την κατάρτισή τους λαμβάνονται υπόψη το περιφερειακό πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου της περιφέρειας. Τέλος, καθίσταται σαφές ότι τα πολεοδομικά σχέδια: ρυθμιστικό, γενικό πολεοδομικό σχέδιο ή γενικότερα οποιοδήποτε άλλο σχέδιο χρήσεων γης, καθώς και κάθε άλλη πράξη με την οποία επιχειρείται ρύθμιση του χώρου, πρέπει να εναρμονίζεται και να προσαρμόζεται προς τις κατευθύνσεις των εγκεκριμένων Περιφερειακών Πλαισίων.

Τα πλαίσια αυτά αποτελούν, επίσης, τη βάση αναφοράς για το συντονισμό και την εναρμόνιση των επί μέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του Κράτους, των δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του περιφερειακού χώρου.

Όσον αφορά στη διαδικασία σύνταξης των Περιφερειακών Πλαισίων, αυτή κινείται με δύο τρόπους. Είτε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μετά από σχετική ενημέρωση της οικείας περιφέρειας είτε με πρωτοβουλία της περιφέρειας μετά από προηγούμενη ενημέρωση του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Στην περίπτωση αυτήν κατ' εξαίρεση κάθε άλλης διάταξης, η περιφέρεια έχει αρμοδιότητα για την εκπόνηση και χρηματοδότηση μελετών Περιφερειακών Πλαισίων.

Η διαδικασία έγκρισης των Περιφερειακών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης πραγματοποιείται με αποφάσεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η αναθεώρησή αυτών είναι ανά πενταετία, εφόσον από την αξιολόγηση που διενεργείται κατά την επόμενη παράγραφο προκύψει τεκμηριωμένη προς τούτο ανάγκη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΠΧΣΑΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ⁵

Από τα 13 ΠΠΧΣΑΑ που προβλέπει ο ν.2742/99 έχουν θεσμοθετηθεί τα 12, εκτός της Αττικής. Αυτό συνέβη, διότι ήδη από το 1985 υπάρχει το Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας (ΡΣΑ) που το περιεχόμενό του είναι σε μεγάλο βαθμό κοινό με αυτών των Περιφερειακών Πλαισίων καθώς επίσης, αναφέρονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Υπάρχει σχεδόν πλήρης γεωγραφική ταύτιση, αν εξαιρεθεί ότι το Ρυθμιστικό Σχέδιο δεν περιλαμβάνει το νησί των Κυθήρων, το οποίο ναι μεν δεν ανήκει στο νομό Αττικής αλλά εντούτοις ανήκει στην Περιφέρεια Αττικής.

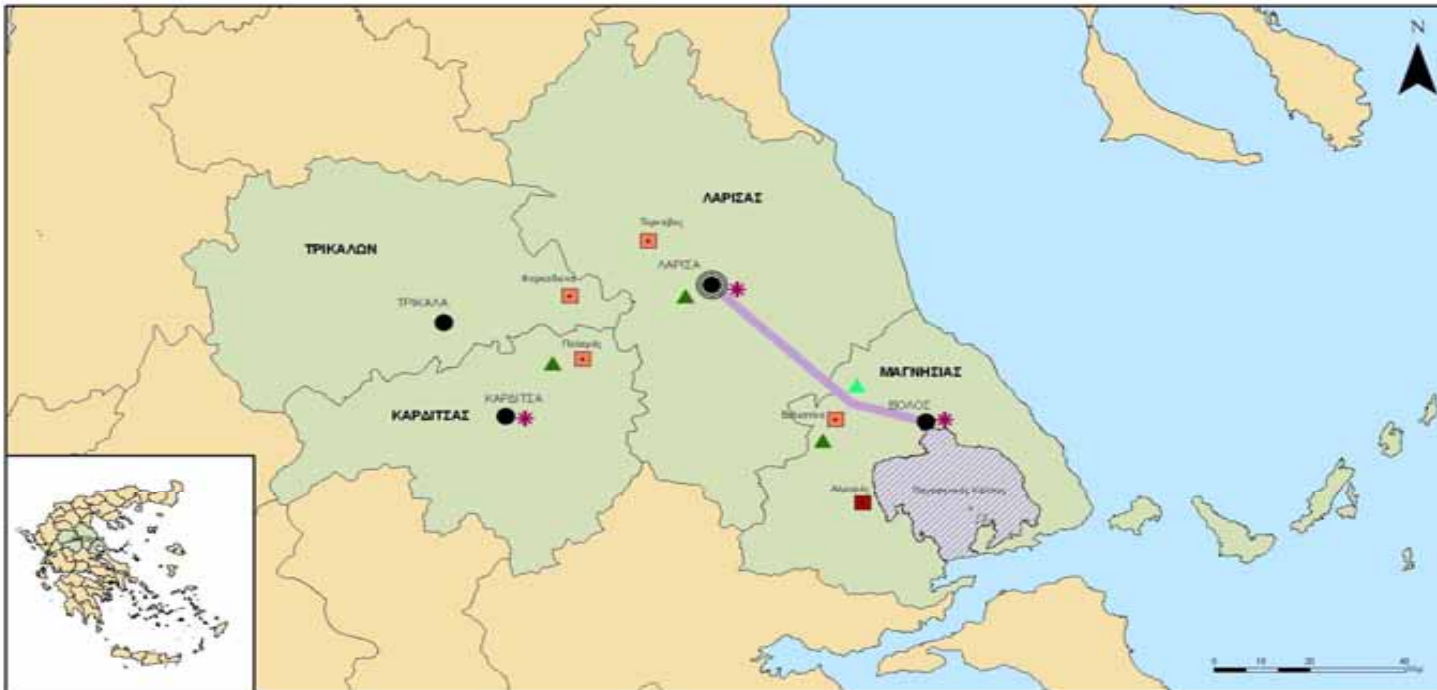
Στόχος του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι η κατανόηση του τρόπου που αντιμετωπίζει ο χωροταξικός σχεδιασμός της περιφέρειας Θεσσαλίας τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας. Για την επίτευξη του στόχου αυτού ακολουθήθηκε μια συγκεκριμένη μεθοδολογία, η οποία στηρίχθηκε σε τρεις βασικούς άξονες ανάλυσης, αυτοί είναι: υφιστάμενη κατάσταση, αναπτυξιακό και χωροταξικό πλαίσιο. Ακολουθήθηκε αυτή η δομή, η οποία και ταυτίζεται σε μεγάλο βαθμό με τη δομή που έχουν συνταχθεί τα Περιφερειακά Πλαίσια, ώστε να καταστεί εφικτή η προσέγγιση του πολύπλευρου ζητήματος της χωροθέτησης. Άλλωστε η συνθετότητα που χαρακτηρίζει τη βιομηχανία ως διαδικασία χωροθέτησης αλλά και ως δραστηριότητα, λόγω της πληθώρας των εισροών που δέχεται από άλλους τομείς αλλά και τις επιπτώσεις της ανάπτυξής της σε πολλούς τομείς, απαιτεί την αντίστοιχη συνθετική αντιμετώπιση στον τρόπο ανάλυσής της.

⁵ Η αναλυτική έκθεση της αποδελτίωσης του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας όσον αφορά στον τομέα της βιομηχανίας παρατίθεται στο παράρτημα της εργασίας.

Πίνακας 2: Διαστάσεις της χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Διαστάσεις της οργάνωσης της βιομηχανίας στο χώρο	Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αναφέρεται σε:	
	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Υφιστάμενη Κατάσταση		
Κλαδικές Διαρέσεις		X
Σχέση βιομηχανίας με άλλους τομείς	X	
Αναπτυξιακή Διάσταση		
Κατευθύνσεις ως προς τον Αναπτυξιακό Σχεδιασμό	X	
Ποσοτικές Εκτιμήσεις		X
Χωροταξική Διάσταση		
Υποδομές σε συνάρτηση με τη βιομηχανία	X	
Σχέση βιομηχανίας με άλλους τομείς (από την άποψη χωρικών συσχετίσεων)	X	
Οργανωμένες Αναπτύξεις		
Γενική Προσέγγιση		X
Διαφοροποίηση ανά κατηγορία	X	
Χωροθέτηση Εκτός Σχεδίου		
Προτάσεις για την άμβλυνση του φαινομένου της διάσπαρτης χωροθέτησης της βιομηχανίας	X	
Περιοχές Προστασίας	X	
Κατηγορίες Χώρου		X
Χωροθέτηση Εντός Σχεδίου		
Μέσα στον οικιστικό ιστό	X	

Πηγή: Τουφεγγοπούλου, 2006

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

● Είναι υπάρχουσες
 ● Είναι νέων

▲ Β.Ε.Ι.Ε.
 ▲ Β.Ο.Ι.Α.

■ Β.Ε.Ι.Ε.
 ■ Β.Ο.Ι.Α.

— Ζώνες συντήρησης βοοειδών
 ▨ Διαβιβάλλοντες πύλες από βοοειδή
 * Είναι συντήρηση βοοειδών

ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΠΟΛΟΧΗΣ ΒΟΟΒΕΛΤΙΑΣ
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΠΟΛΟΧΗΣ ΒΟΟΒΕΛΤΙΑΣ

ΕΙΣΗΛΘΟΝΤΕΣ ΧΑΡΤΙΣ	ΕΙΣΗΛΘΕΝΤΕΣ ΠΕΛΛΑΓΑΣ
Είσοδος συντήρησης βοοειδών	X
Είσοδος συντήρησης βοοειδών	X
Διαφορετικές πύλες για δύο βοοειδή υλοποίησης	
Παράλληλες πύλες από βοοειδή	X
Διαφορετική σε μέρη οργανωμένων πύλων υποδοχής βοοειδών υλοποίησης	X
Διάκριση σε θερμοκρασίες & προσοχή Β.Ε.Ι.Ε.	X
Άλλο είδος διαφοροποίησης	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 Τ.Μ.Χ.Π.Π.Α.
 ΑΠΟΔΕΛΤΙΑΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
 * Η ΧΡΗΣΗ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΜΕΛΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΣΤΡΕΦΑΚΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ *

ΕΠΙΒΛΗΘΗΤΕΣ
 ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 ΠΑΝΔΑΚΟΥΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ
 ΑΝΑΤΑΞΙΑ ΤΟΥΤΣΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ Νο 1	ΤΥΠΟΣ Η δομική οργάνωση της βοοειδών, μέσα από την ανάλυση του ΠΕΛΛΑΓΑ Θεσσαλίας
-------------	--

ΒΟΛΟΣ, 2006

Πηγή: Τουφεγγοπούλου, 2006

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΠΠΧΣΑΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Η ανάλυση του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας οδηγεί στην εξής διαπίστωση: αν και σαφέστατα θεωρείται θετικό το γεγονός ότι για πρώτη φορά υπάρχει θεσμοθετημένο χωροταξικό σχέδιο στρατηγικού χαρακτήρα που αφορά στην περιφέρεια, ωστόσο, παρουσιάζει ελλείψεις που το καθιστούν ανεπαρκές για τη χωρική οργάνωση των παραγωγικών τομέων στο χώρο της περιφέρειας. Υπό τις παραπάνω παρατηρήσεις κρίνεται αναγκαία η αξιολόγησή του ώστε να προκύψει μία ολοκληρωμένη και συνθετική εικόνα της συμβολής του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας στην οργάνωση της μεταποιητικής δραστηριότητας στο χώρο της περιφέρειας.

Η πολυπλοκότητα που χαρακτηρίζει τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας στην Ελλάδα καθώς και η ύπαρξη μεγάλης ποικιλίας παραγόντων διαμόρφωσης της, καθιστά δύσκολο τον προσδιορισμό εκείνων των βασικών χαρακτηριστικών που οφείλουν να περιλαμβάνουν τα ΠΠΧΣΑΑ στο σύνολό τους ώστε να κρίνονται επαρκή και η συνεισφορά τους ικανοποιητική στη ρύθμιση της βιομηχανικής δραστηριότητας στο χώρο (Τουφεγγοπούλου, 2006). Ωστόσο, επιχειρείται σε αυτήν την εργασία να αναδειχθούν ορισμένοι βασικοί παράγοντες που συντελούν στη διαμόρφωση της χωρικής εικόνας της βιομηχανίας και που συνιστούν πιθανά κριτήρια ή άξονες στους οποίους θα στηριχθεί η κριτική του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας που θα ακολουθήσει.

Η κριτική του ΠΠΧΣΑΑ θα επικεντρωθεί σε τρία βασικά σημεία. Το πρώτο σημείο στόχο έχει να αποσαφηνίσει το περιεχόμενο του ΠΠΧΣΑΑ, αν αυτό χαρακτηρίζεται από πληρότητα κ.λπ., το δεύτερο επικεντρώνεται στην υφιστάμενη κατάσταση και στα γεγονότα που επηρεάζουν την εξέλιξη της βιομηχανίας στην περιφέρεια και κατά πόσο αυτή λαμβάνεται υπόψη από το υπό εξέταση χωροταξικό σχέδιο, το τρίτο και τελευταίο σημείο έγκειται σε νομικά ζητήματα που προσεγγίζει το ΠΠΧΣΑΑ και όπου κρίνεται απαραίτητο ακολουθεί η διερεύνησή τους και η απόδοση της σωστής ερμηνείας τους.

4.1. ΚΡΙΤΙΚΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ “ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ”

Πριν την αναφορά στα σημεία εκείνα που κρίθηκαν άξια σχολιασμού, απαραίτητη κρίνεται η επισήμανση ότι η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στον τρόπο που προσεγγίζει το ΠΠΧΣΑΑ τον τομέα της βιομηχανίας με έμφαση στη μεταποίηση. Θεωρήθηκε, ωστόσο, ότι ένα πρώτο σημείο που αξίζει να προσεγγιστεί με κριτικό πνεύμα είναι η αναφορά στις κλαδικές διαιρέσεις της βιομηχανίας, στο σύνολό της. Συνήθως, στο επίκεντρο βρίσκονται οι μεταποιητικές δραστηριότητες, δεδομένου ότι η εξορυκτική, ενεργειακή κ.α. βιομηχανία είναι από τη φύση τους χωρικά συγκεντρωμένες λόγω της άμεσης εξάρτησής τους από το προϊόν εκμετάλλευσης. Το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας αναφέρεται μόνο στη μεταποιητική βιομηχανία και όχι σε συγκεκριμένες κλαδικές διαιρέσεις αυτής όπως π.χ. παραγωγή ειδών διατροφής, ποτοποιεία, παραγωγή ενδυμάτων κ.λπ. αλλά ούτε και στην εξορυκτική βιομηχανία την οποία διαθέτει η περιοχή σε ένα βαθμό.

Στη συνέχεια, η προσέγγιση εστιάζεται στο Αναπτυξιακό Πλαίσιο. Η πλειοψηφία των ΠΠΧΣΑΑ, με εξαίρεση αυτό της Θεσσαλίας, περιλαμβάνει την ενότητα αυτή στη δομή τους. Δύο βασικά σημεία κρίνεται ότι απαιτείται να εξετασθούν (όπως προκύπτει και από τον πίνακα 2), πρώτον, οι κατευθύνσεις που δίνονται ως προς τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και το περιεχόμενο αυτών και δεύτερον, οι ποσοτικές εκτιμήσεις.

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Θεσσαλίας αναφέρει ότι λαμβάνει υπόψη του τους στόχους και τις κατευθύνσεις των ΣΠΑ/ ΚΠΣ. Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με το ν.2742/99, οι διατυπώσεις που αφορούν στη σχέση ΠΠΧΣΑΑ και Αναπτυξιακών Σχεδίων είναι εξαιρετικά ασαφείς. «Η πρόβλεψη ότι τα ΠΠ “λαμβάνουν υπόψη” το ΠΔΕ και τα αναπτυξιακά προγράμματα είναι ασαφής. Δεν προκύπτει αν τα ΠΠ οφείλουν να ακολουθούν τις επιλογές των τελευταίων ή μπορούν να τα λάβουν υπόψη αλλά με κριτικό τρόπο και χωρίς υποχρέωση υιοθέτησής τους. Συνεπώς, η σχέση μεταξύ χωροταξικών σχεδίων και αναπτυξιακών προγραμμάτων είναι, στο επίπεδο της περιφέρειας, απροσδιόριστη και προς τις δύο κατευθύνσεις (Οικονόμου, 2004)». Οι επιλογές αυτές έχουν ασφαλώς ουσιαστική ισχύ, στο βαθμό που δεσμεύουν τη χώρα (με βάση τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς) και έχουν εξασφαλισμένη χρηματοδότηση, συνεπώς πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο χωροταξικό σχεδιασμό⁶.

⁶ Να επισημανθεί, ότι τα προγράμματα αυτά δεν έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί με βάση το θεσμοθετημένο πλαίσιο αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας μας.

Άλλωστε, το Πρόγραμμα Δράσης των ΠΠΧΣΑΑ συμπίπτει με το ΠΕΠ της εκάστοτε περιφέρειας, η “εξάρτηση” επομένως από τον αναπτυξιακό σχεδιασμό είναι δεδομένη. Ειδικότερα, διατυπώνεται πως “η υλοποίηση των στόχων του ΠΠΧΣΑΑ συνδυάζεται με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας. Η κατάρτιση των δύο έγινε παράλληλα, έτσι ώστε να αλληλοϋποστηρίζονται”. Ενδιαφέρον όμως έχει η προσέγγιση της αντίθετης πλευράς, δηλαδή, αν τα Περιφερειακά Πλαίσια αναφέρουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις ως προς τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και κατά πόσο αυτός τις υιοθετεί για να κατασταθεί σαφές αν επιτυγχάνεται τελικά η επιθυμητή αλληλοτροφοδότηση των δύο πολιτικών στο θέμα της οργάνωσης της βιομηχανίας. Ωστόσο, αυτό είναι ένα θέμα εξαιρετικά σύνθετο που ξεπερνάει τους στόχους της παρούσας εργασίας, σε αυτό το επίπεδο θα επιχειρηθεί, να απαντηθεί το πρώτο σκέλος της υπόθεσης. Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται από την ανάλυση ότι το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας απλώς προτείνει μία “χωρική εξειδίκευση των κινήτρων”, η οποία περιλαμβάνεται όχι στο κομμάτι το καθαρά αναπτυξιακό, το οποίο όπως προαναφέρθηκε απουσιάζει από το πλαίσιο, αλλά εντάσσεται στην ενότητα που αναφέρεται στη “χωροταξική οργάνωση”, χωρίς να γίνεται μία περαιτέρω αξιολόγηση ή ειδικότερη πρόταση. Επίσης, να αναφερθεί πως εκτιμήσεις αποκλειστικά για τη βιομηχανική δραστηριότητα είτε ως ποσοστό απασχόλησης είτε ως ποσοστό που συνεισφέρει στο ΑΠΠ απουσιάζουν από το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας.

Η αξιολόγηση που αφορά στο περιεχόμενο ολοκληρώνεται με ορισμένες παρατηρήσεις που απορρέουν από τις αναφορές που γίνονται στην ενότητα “χωροταξική οργάνωση” της περιφέρειας. Ένα πρώτο σημείο που είναι σημαντικό να τονιστεί εντοπίζεται στο επίπεδο αναφοράς των κατευθύνσεων που δίνουν τα Περιφερειακά Πλαίσια για την αναζήτηση εκείνων των περιοχών που κρίνονται καταλληλότερες ως οργανωμένοι χώροι υποδοχής μεταποιητικών δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με το ν.2742/99, όπως προαναφέρθηκε, τα ΠΠΧΣΑΑ οφείλουν να περιλαμβάνουν κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα, διατυπώνεται ότι “οι γενικές κατευθύνσεις και προτάσεις των Περιφερειακών Πλαισίων, εφόσον προκύπτει τεκμηριωμένη ανάγκη από ειδικές οικονομικές, κοινωνικές ή πολιτισμικές συνθήκες που επικρατούν σε συγκεκριμένες περιφέρειες, μπορούν να εξειδικεύονται περαιτέρω στο επίπεδο των εδαφικών ορίων των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων ή και άλλων γεωγραφικών ενοτήτων της περιφέρειας”. Έτσι, από την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτει πως το ΠΠΧΣΑΑ περιλαμβάνει στο εσωτερικό του

κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση των οργανωμένων υποδοχέων της μεταποίησης, ωστόσο, οι κατευθύνσεις ποικίλουν: α) προτείνει την ίδρυση ΒΕΠΕ σε σημειακό επίπεδο (περιοχή στην παράκτια ζώνη του Αλμυρού), β) προτείνει σε τοπικό επίπεδο τη χωροθέτηση οργανωμένου υποδοχέα (περιοχή της Φαρκαδόνας, στον άξονα Τρικάλων-Λάρισας) και γ) σε νομαρχιακό επίπεδο (π.χ. Νομός Λάρισας).

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι περισσότερες κατευθύνσεις δίνονται σε τοπικό επίπεδο και κυρίως σε επίπεδο δήμου. Ωστόσο, είναι άξιο παρατήρησης το γεγονός ότι το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας οριοθετεί μια πιο συγκεκριμένη περιοχή για τη δημιουργία ΒΕΠΕ, την παράκτια ζώνη του Αλμυρού, όπου παρατηρείται συγκέντρωση βιομηχανικών μονάδων.

Επίσης, είναι βασικό να τονιστεί ότι δεν κάνει καμία αναφορά στην έννοια των ΠΟΑΠΔ, αν και σύμφωνα με το ν.2742/99 τα ΠΠΧΣΑΑ οφείλουν να έχουν σχετικές προβλέψεις. Υπάρχει βεβαίως και το ενδεχόμενο να μην προτείνει τη δημιουργία ΠΟΑΠΔ θεωρώντας ότι είναι έννοια ταυτόσημη με αυτή των ΒΕΠΕ.

Επιπλέον, το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας αναφέρεται σε πόλεις που συνιστούν ή μπορεί να λειτουργήσουν ως κέντρα ανάπτυξης της βιομηχανίας (βλέπε χάρτη).

Ένα τελευταίο, όχι όμως και ελάχιστος σημασίας, σημείο που κρίνεται άξιο σχολιασμού είναι οι κατευθύνσεις της βιομηχανίας, έτσι όπως παρουσιάζονται από το ΠΠΧΣΑΑ, για τις βασικές κατηγορίες χώρου. Σύμφωνα με το ν.2742/99, τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης δεν έχουν υποχρέωση αναφοράς σε ειδικές κατευθύνσεις για τον ορεινό, παράκτιο χώρο κ.λπ. αντίθετα προς τις προδιαγραφές σύνταξης των σχετικών μελετών, που συγκαταλέγουν τις ειδικές αυτές κατευθύνσεις στο περιεχόμενο των Χωροταξικών Σχεδίων. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες προδιαγραφές, τα ΠΠΧΣΑΑ πρέπει, κατά την αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης, να επισημαίνουν τις ειδικές κατηγορίες περιοχών με χωροταξικό ενδιαφέρον (παράκτιες, παραμεθόριες κ.λπ.). Αντίστοιχα, και στο κεφάλαιο της χωροταξικής οργάνωσης αναφέρεται ότι η χωροταξική οργάνωση της περιφέρειας θα αναλύεται, κατά περίπτωση, σε διάφορα γεωγραφικά επίπεδα (περιαστικές περιοχές, ορεινές περιοχές, θαλάσσιες ενότητες κ.λπ.). Στην πράξη, το Περιφερειακό Πλαίσιο Θεσσαλίας αναφέρεται σε αυτές τις

κατηγορίες χώρου. Όσον αφορά στο ζητούμενο, δηλαδή, να μεν αναφέρεται γενικότερα, δίνει όμως κατευθύνσεις για την οργάνωση της βιομηχανικής δραστηριότητας στις συγκεκριμένες περιοχές. Η απάντηση που προκύπτει από την αποδελτίωση του ΠΠΧΣΑΑ είναι αρνητική.

4.2. ΚΡΙΤΙΚΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ “ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ”

Ορισμένες βασικές παρατηρήσεις:

1. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας συγκεντρώνει από τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης στη βιομηχανία (μετά την Περιφέρεια Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας- βλέπε παράρτημα) και ως εκ τούτου κατευθύνσεις πρέπει να δίνονται από τα ΠΠΧΣΑΑ και προς ενίσχυση της υφιστάμενης κατάστασης αλλά κυρίως προς διατήρηση των σημερινών κεκτημένων. Αυτό το πετυχαίνει σε μεγάλο βαθμό.
2. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας, επίσης, συγκεντρώνει από τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης στον αγροτικό τομέα δεδομένου ότι περιλαμβάνει ιδιαίτερα εύφορες και παραγωγικές εκτάσεις. Το ΠΠΧΣΑΑ λαμβάνει υπόψη του το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της περιφέρειας και το ενισχύει προτείνοντας περιορισμό/ κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης προς διαφύλαξη της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας που διαθέτει.
3. Η δημιουργία της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς επέφερε κυρίως αρνητικές συνέπειες στα παραδοσιακά περιφερειακά βιομηχανικά συστήματα, όπως αυτό της Θεσσαλίας. Επιβάλλεται, επομένως, η διατύπωση ορισμένων κατευθύνσεων αναδιάρθρωσης των συγκεκριμένων βιομηχανικών κλάδων. Ωστόσο, το ΠΠΧΣΑΑ δεν κάνει καμία αναφορά σε κλαδικές διαιρέσεις και σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις ενίσχυσής τους.
4. Ένα στοιχείο που δείχνει ότι το ΠΠΧΣΑΑ δεν αγνοεί τη χωρική εικόνα της βιομηχανίας στην πράξη είναι οι εκτιμήσεις που δίνει ως προς τα μεγέθη απασχόλησης και ενίοτε ως προς το ΑΠΠ, αλλά αυτή η πληροφορία απουσιάζει από το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας.

Γενικότερα, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το περιεχόμενο του ΠΠΧΣΑΑ επηρεάστηκε από το βιομηχανικό δυναμισμό της περιφέρειας σε ικανοποιητικό βαθμό.

4.3. ΚΡΙΤΙΚΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ “ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ”

Το κριτήριο αυτό κυρίως εξετάζει το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας σε σχέση με τις κατευθύνσεις που δίνει ο νόμος 2742/99 για τα ΠΠΧΣΑΑ. Αρχικά, προκύπτει από την ανάλυση ότι το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας δίνει τις κατευθύνσεις και τα προγραμματικά πλαίσια για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων του δευτερογενούς τομέα. Ωστόσο, ενώ οφείλει να οριοθετεί και τις περιοχές στις οποίες θα αναζητηθεί κατά προτεραιότητα ο καθορισμός Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων κατά την έννοια του άρθρου 10 του ν.2742/99, το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας δεν δίνει αυτές τις κατευθύνσεις.

Επίσης, σύμφωνα με το νόμο οφείλει να παρέχει στα κατώτερα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού (Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων, Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων, Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων) κατευθύνσεις για τη λειτουργική ολοκλήρωσή τους και τη συνεκτική διαχείριση του χώρου. Αυτή η υποχρέωση δεν καλύπτεται επαρκώς μέσα από τη σημερινή μορφή του ΠΠΧΣΑΑ. Οι κατευθύνσεις που δίνει για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού σχετικά με τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας είναι ισχνές.

Συμπληρωματικά, να επισημανθεί ότι η έννοια “στρατηγική χωροταξία” παραπέμπει στις βασικές επιλογές που είναι μεσο-μακροπρόθεσμου ορίζοντα, αυτές οφείλουν να προσδιορίζουν την πολιτική ανά τομέα, και από χωροθετική άποψη να είναι ενδεικτικές (με την έννοια ότι θα αφήνουν σημαντικό περιθώριο για την οριστική χωροθέτηση στις υποκείμενες μελέτες που ανήκουν στον εφαρμοσμένο φυσικό σχεδιασμό), δεδομένου ότι όσον αφορά το φυσικό σχεδιασμό και τις συγκεκριμένες χωροθετήσεις, αποτελούν κατ’ αρχήν αντικείμενα υποκείμενων επιπέδων σχεδιασμού. Ωστόσο, σύμφωνα με τις προδιαγραφές σύνταξης των μελετών των ΠΠΧΣΑΑ πρέπει να ενσωματώνουν και ορισμένες επιλογές και ρυθμίσεις τέτοιου χαρακτήρα, για εκείνα τα θέματα φυσικού σχεδιασμού τα οποία, λόγω της εμβέλειας ή/ και της σημασίας τους, πρέπει να προσδιοριστούν με ακρίβεια στο περιφερειακό επίπεδο. Συνεπώς, ως προς τα θέματα αυτά θα πρέπει να φθάνουν σε επίπεδο λεπτομέρειας, όσον αφορά το περιεχόμενο και την οριοθέτηση, μεγαλύτερο από ότι στα θέματα τα οποία ανάγονται στη χωρική ανάπτυξη ή/ και στη στρατηγική χωροταξία (Τουφεγγοπούλου, 2006). Το ΠΠΧΣΑΑ

Θεσσαλίας ενσωματώνει τέτοιου είδους κατευθύνσεις μεγαλύτερης λεπτομέρειας στο εσωτερικό του, οι οποίες αφορούν στη χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η χωρική οργάνωση της βιομηχανίας στο σύνολό της στον ελληνικό χώρο παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα τόσο λόγω του κυρίαρχου μοντέλου χωροθέτησης αυτής όσο και λόγω της έλλειψης στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού που για δεκαετίες κρατούσε στο περιθώριο την εξέλιξη αυτού του τομέα καταδικάζοντας την ανάπτυξή του σημειακά και συνήθως ευκαιριακά. Το υπό εξέταση Περιφερειακό Πλαίσιο επιχειρεί ένα σημαντικό βήμα για ανάσχεση αυτού του φαινομένου.

Το κεφάλαιο της κριτικής του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας ολοκληρώνεται με μία σύντομη αξιολόγηση και κατά κάποιον τρόπο συμπερασματική του προτύπου χωροθέτησης της βιομηχανίας που παρουσιάζει το πλαίσιο. Ειδικότερα, το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας προτείνει μια χωρική οργάνωση της βιομηχανίας που στοχεύει αποκλειστικά στη διοχέτευση αυτής εντός οργανωμένων υποδοχέων. Είναι το μοναδικό ΠΠΧΣΑΑ, εκ των δώδεκα που είναι σε ισχύ, που αναφέρεται με λεπτομέρεια (μέχρι επιπέδου τετραγωνικών μέτρων) στις ανάγκες για οργανωμένους υποδοχείς ανά νομό και τα προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν (αν κρίνονται επαρκείς οι υπάρχοντες υποδοχείς, τότε εκτιμάται ο κορεσμός τους, που προτείνεται η αναζήτηση των νέων υποδοχέων, που προτείνονται οι μετεγκαταστάσεις και άλλες λεπτομέρειες). Δηλαδή, καθίσταται σαφές από την ανάλυση ότι προσεγγίζει το ζήτημα της χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας με προοπτική. Επίσης, φαίνεται ότι αποφεύγει να χρησιμοποιήσει τον όρο ΠΟΑΠΔ στις προτάσεις που κάνει ενώ προτείνει τη χωροθέτηση διαφόρων μορφών ΒΕΠΕ, με έμφαση, κυρίως, στη χρήση ΒΙΟΠΑ για τις μετεγκαταστάσεις από τον αστικό ιστό. Τέλος, είναι σημαντικό να υπερθεματιστεί η πρότασή του για περιορισμό/ κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης ώστε να προστατευτεί η Θεσσαλική γεωργική γη. Η προστασία του Θεσσαλικού Κάμπου είναι η βασική αρχή που διαπνέει το σύνολο του Περιφερειακού Πλαισίου.

Ανακεφαλαιώνοντας, το υπό εξέταση ΠΠΧΣΑΑ, σύμφωνα με τα παραπάνω χαρακτηριστικά, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι αντιμετωπίζει τον τομέα της

βιομηχανίας ικανοποιητικά δίνοντας συγκεκριμένες κατευθύνσεις οργάνωσής του στο χώρο που απορρέουν από συγκεκριμένες αρχές που χαρακτηρίζουν το ίδιο το σχέδιο. Ωστόσο, θεωρώ ότι δεν δύναται από μόνο του να ρυθμίσει τη βιομηχανική χωροθέτηση στον χώρο της περιφέρειας. Προς αυτήν την κατεύθυνση αναμένεται να λειτουργήσει το Ειδικό Πλαίσιο για τη βιομηχανία και συμπληρωματικά τα αναθεωρημένα πλέον Περιφερειακά Πλαίσια. Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική και κρίσιμη η εκπόνησή του για την πορεία της ελληνικής βιομηχανίας, τόσο λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού που διανύει ο τομέας όσο και της ανάγκης να εξέλθει από την κρίση που τον χαρακτηρίζει τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Απαιτείται, επομένως, η ύπαρξη του Ειδικού Πλαισίου σε επίπεδο χώρας κατά αποκλειστικότητα για τη βιομηχανία που δεν θα αγνοεί την παρατηρούμενη προϊούσα περιβαλλοντική υποβάθμιση λόγω της διάσπαρτης χωροθέτησης της βιομηχανίας συμμερίζοντας ταυτόχρονα και την οικονομία στην οποία εντάσσεται αυτή η δραστηριότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

I. ΑΡΘΡΑ- ΒΙΒΛΙΑ

Γιαννακούρου, Γ. (1999) “Παρατηρήσεις στο Ν. 2742/99 -το νέο θεσμικό πλαίσιο για το χωροταξικό σχεδιασμό: τα αιτήματα, τα διλήμματα και οι ρυθμίσεις”, *Περιβάλλον και Δίκαιο*, **4**: 519-523.

Λαμπριανίδης, Λ. (2002) *Οικονομική γεωγραφία: στοιχεία θεωρίας και εμπειρικά παραδείγματα*, Αθήνα: Πατάκη.

Οικονόμου, Δ. (2002) “Το θεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας και οι περιπέτειές του”, *αειχώρος*, **1** (1): 116-127.

Οικονόμου, Δ. (2004) “Χωροταξία I: Εισαγωγή στη Χωροταξική Πολιτική”, *Πανεπιστημιακές Σημειώσεις*, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Τουφεγγούπουλου, Α. (2006) “Η χωρική οργάνωση της βιομηχανίας μέσα από την ανάλυση του περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού”, *Διπλωματική Εργασία*, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.

II. ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ- ΦΕΚ

Δοξιάδη Κ. (1980) “Εθνικό χωροταξικό σχέδιο και πρόγραμμα της Ελλάδος: Δευτερογενής Τομέας, Έκθεση αρ. 19, Γραφείο Δοξιάδη ΑΕ, Αθήνα.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (1976), “Ν. 360/76: Περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος”, Τεύχος Πρώτο, Αριθμός φύλλου 191.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (1999), “Ν. 2742/99: Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη και άλλες διατάξεις”, Τεύχος Πρώτο, Αριθμός φύλλου 207.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2003), “Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας”, Τεύχος Δεύτερο, Αριθμός φύλλου 1484.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2005), “Ν. 3325/05: Ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικών – βιοτεχνικών εγκαταστάσεων στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και άλλες διατάξεις”, Τεύχος Πρώτο, Αριθμός φύλλου 68.

ΥΠΕΧΩΔΕ (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ), Δικτυακός Τόπος Υπουργείου, <http://www.minenv.gr>

ΥΠΕΧΩΔΕ (1997), “Προδιαγραφές Χωροταξικών Σχεδίων των Περιφερειών”, Αθήνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
Περιφέρειας Θεσσαλίας (Α.Π. 25292, ΦΕΚ 1484)**

Νομοθετικά στηρίζεται στα άρθρα 8, 9 και 18 (παρ. 5) του Ν. 2742/99 “Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη και άλλες διατάξεις”, στην από 18.12.2002 γνωμοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Θεσσαλίας, στην υπ’ αριθμό 19772/19.5.2003 εισήγηση της Δ/σης Χωροταξίας του ΥΠΕΧΩΔΕ και έχοντας υπόψη το γεγονός ότι από τις κανονιστικές διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

A) Υφιστάμενη Κατάσταση

Στην παράγραφο “Αξιολόγηση Υπάρχουσας Κατάστασης και Προοπτικών στο Επίπεδο της Περιφέρειας” αναφέρεται ως πλεονέκτημα η σχετικά μικρή, ποσοστιαία, αλλά αρκετά ισχυρή μεταποίηση καθώς και η ύπαρξη νέου επενδυτικού ενδιαφέροντος για τη μεταποίηση που σταδιακά εξέρχεται από τη βιομηχανική κρίση ενώ ως μειονέκτημα η σχετικά παραδοσιακή κλαδική διάρθρωση της μεταποίησης. Στο παραπάνω πλαίσιο το ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας υιοθετεί μια στρατηγική που έχει ως έναν από τους βασικούς στόχους της τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής βάσης. Η στρατηγική αυτή διαρθρώνεται χρονικά σε δύο φάσεις, η πρώτη με χρονικό ορίζοντα το 2006 και η δεύτερη το 2017. Τα βασικά χαρακτηριστικά της υιοθετούμενης στρατηγικής, σχετικά με τη βιομηχανία, είναι: με χρονικό ορίζοντα το 2006 η σταδιακή ανάκαμψη της μεταποίησης (εκσυγχρονισμός, ανταγωνιστικότητα) και με χρονικό ορίζοντα το 2017 η ανάπτυξη της μεταποίησης και η βελτίωση της θέσης της περιφέρειας στον ελληνικό και διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας προτείνει:

B) Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης

Το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας αρχικά αναφέρεται στους κύριους και δευτερεύοντες εθνικούς άξονες ανάπτυξης και στους κύριους περιφερειακούς άξονες ανάπτυξης, υπογραμμίζοντας το ρόλο του άξονα Λάρισας-Βόλου, ο οποίος εξελίσσεται προς την κατεύθυνση ενός διπόλου ανάπτυξης διαπεριφερειακής εμβέλειας, με ισχυρή συγκέντρωση βιομηχανικών δραστηριοτήτων και συμπληρωματικότητας. Συγκεκριμένες επιλογές δεν αναφέρονται στην παράγραφο αυτή για την ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων στο χώρο της Περιφέρειας,

συνεπώς απουσιάζουν και οι κατευθύνσεις, ειδικότερα, για τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας.

B) Αναπτυξιακό Πλαίσιο

Το ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Θεσσαλίας δεν περιλαμβάνει αναπτυξιακό πλαίσιο.

Γ) Χωροταξική Οργάνωση

Κέντρα με προοπτική ανάπτυξης της βιομηχανικής δραστηριότητας

Σύμφωνα με την ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου που προτείνει το ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Θεσσαλίας, στόχοι της πολιτικής του οικιστικού δικτύου αποτελούν οι λειτουργίες (ρόλοι) που προτείνονται για τις τέσσερις μεγάλες πόλεις της περιφέρειας, ορισμένοι εκ των οποίων αναφέρονται στη βιομηχανική δραστηριότητα.

Αναλυτικά προτείνονται:

1. Λάρισα: Κέντρο εμπορίου και μεταποίησης με εξειδίκευση στα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα.
2. Βόλος: Παραδοσιακό βιομηχανικό κέντρο.
3. Καρδίτσα: Κέντρο μεταποίησης τοπικά παραγόμενων αγροτικών προϊόντων και τροφίμων.

Προγραμματικά πλαίσια χωροθέτησης βιομηχανικών δραστηριοτήτων και καθορισμός περιοχών για αναζήτηση οργανωμένων χώρων υποδοχής αυτών

Η πολιτική σε ό,τι αφορά τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας, πρέπει να κατατείνει στην εξυγίανση της υπάρχουσας κατάστασης, στην αποτροπή της διάσπαρτης χωροθέτησης των μονάδων και στη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων μεταποίησης σε περιορισμένης έκτασης οργανωμένες περιοχές. Εξαιρέση μπορεί να υπάρξει για τις βιομηχανικές μονάδες που έχουν σχέση με την τοπική αγροτική παραγωγή και συνεπώς θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα χωροθέτησής τους κατά αντιστοιχία.

Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει:

1. Να αξιοποιηθούν πλήρως οι υπάρχοντες υποδοχείς (πολεοδόμηση, έργα υποδομής).
2. Να εξευρεθούν νέοι, είτε με βάση τις υπάρχουσες συγκεντρώσεις, είτε με βάση το μοντέλο οργάνωσης του χώρου (άξονες και κέντρα ανάπτυξης). Εφόσον στην ευρύτερη περιοχή των τεσσάρων μεγάλων πόλεων οι ήδη υπάρχουσες χρήσεις δημιουργούν σύγκρουση, σκόπιμο είναι να αναζητηθούν

χώροι στην περιοχή των αντίστοιχων εξαρτημένων κέντρων 3^{ου} επιπέδου και ιδίως όσων χαρακτηρίζονται ως παροχής εξυπηρετήσεων (Τύρναβος, Βελεστίνο, Παλαμάς, Φαρκαδώνα).

3. Να εξειδικευτούν χωρικά τα κίνητρα που αφορούν στον τομέα σύμφωνα με την πολιτική αυτή.

Στη συνέχεια, παραθέτονται ορισμένες εκτιμήσεις για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών αναφορικά με τη χωροθέτηση της βιομηχανικής δραστηριότητας, ανά νομό.

Ν. Μαγνησίας

Στο Ν. Μαγνησίας, που έχει ιδιαίτερα ισχυρή βιομηχανική παράδοση υπάρχει ανάγκη καθορισμού νέας ΒΕΠΕ γιατί εκτιμάται ότι στο χρονικό ορίζοντα μιας πενταετίας το παράρτημα της ΒΠΠΕ θα έχει κορεσθεί. Η περιοχή στην παράκτια ζώνη του Αλμυρού, όπου παρατηρείται συγκέντρωση μονάδων, διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη στα όρια του νομού, με την προϋπόθεση να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία περιοχής οικολογικού ενδιαφέροντος στον Όρμο Σούρπης. Σε πρώτη φάση απαιτείται για τη δημιουργία της ΒΕΠΕ έκταση της τάξης των 2000 στρμ., η οποία διατίθεται. Θα πρέπει όμως να επισημανθεί ότι στα όρια του Ν. Μαγνησίας είναι ιδιαίτερα δύσκολο να εξευρεθεί και άλλη περιοχή για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών του τομέα που θα απαιτήσουν άλλα 3000 στρμ. Κατά συνέπεια πρέπει παράλληλα να δρομολογηθεί η απελευθέρωση και επαναξιοποίηση του 50% περίπου της έκτασης της (Α') ΒΠΠΕ που δεσμεύεται από νεκρά βιομηχανικά κελύφη μονάδων που επλήγησαν κατά την πρόσφατη κρίση του τομέα και έκτοτε παραμένουν εκτός λειτουργίας. Σε ό,τι αφορά ειδικά τις βιοτεχνίες, με την ολοκλήρωση των έργων υποδομής στο ΒΙΟΠΑ, η μετεγκατάσταση ακόμα και σε υποχρεωτική βάση των οχλουσών μονάδων που λειτουργούν μέσα στον αστικό ιστό του Π.Σ. Βόλου, θα συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας του τομέα και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Με το σημερινό προγραμματισμό προβλέπεται η οργάνωση έκτασης περίπου 1000 στρμ. που καλύπτουν τις ανάγκες για την επόμενη πενταετία. Εκτιμάται, όμως, ότι η κάλυψη μακροπρόθεσμα των αναγκών του Π.Σ. Βόλου θα απαιτήσει πρόσθετες εκτάσεις 2000 στρεμμάτων περίπου.

Ν. Λάρισας

Στο συγκεκριμένο νομό απαιτείται διερεύνηση της δυνατότητας επέκτασης της υπάρχουσας ΒΠΠΕ ή δημιουργία νέας (βάσει εκτίμησης να κορεστεί στο χρονικό ορίζοντα της επόμενης πενταετίας). Η κάλυψη των αναγκών σε ορίζοντα δεκαετίας εκτιμάται ότι θα απαιτήσει επέκταση τουλάχιστον 2000 στρεμμάτων. Μακροπρόθεσμα η οργάνωση του τομέα θα απαιτήσει επιπλέον της υπάρχουσας ΒΠΠΕ, συνολικά έκταση 5000 στρεμμάτων για την κάλυψη των τοπικών αναγκών, λαμβάνοντας υπόψη ότι το μεγαλύτερο μέρος των βιομηχανικών μονάδων του Π.Σ. Λάρισας βρίσκεται εκτός οργανωμένων υποδοχέων και ότι υπάρχει η προοπτική μετεγκατάστασης κάποιων από αυτές. Για την εξυγίανση του αστικού ιστού από οχλούσες βιοτεχνίες θα απαιτηθεί επίσης έκταση ΒΙΟΠΑ τουλάχιστον 5000 στρεμμάτων για την κάλυψη σταδιακά των σημερινών αλλά και των μελλοντικών αναγκών.

Ν. Καρδίτσας- Τρικάλων

Εκτιμάται ότι οι ανάγκες της ζώνης Καρδίτσας-Τρικάλων σε έκταση οργανωμένου χώρου είναι της τάξης των 5000 στρμ. σε μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Η υπάρχουσα ΒΠΠΕ αναμένεται να καλύψει μέρος των αναγκών εφόσον αποκτά συγκριτικά πλεονεκτήματα με πρόοδο των οδικών έργων και την εφαρμογή μέτρων οργάνωσης του τομέα. Για την εξυγίανση των οικιστικών κέντρων Τρικάλων και Καρδίτσας, θα πρέπει να οργανωθούν επίσης τα επόμενα χρόνια, Βιοτεχνικά Πάρκα συνολικής έκτασης περίπου 3000 στρεμμάτων σε κάθε πόλη. Η προγραμματιζόμενη από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων χωροθέτηση οργανωμένου υποδοχέα στην περιοχή της Φαρκαδώνας, στον άξονα Τρικάλων-Λάρισας, αναμένεται να ικανοποιήσει μέρος των παραπάνω αναγκών και να εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις του τομέα.

Να επισημανθεί ότι η βασική αρχή που διαπνέει το σύνολο του Περιφερειακού Πλαισίου είναι η προστασία του Θεσσαλικού Κάμπου. Ο Θεσσαλικός Κάμπος, σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ, είναι και πρέπει να παραμείνει, μία από τις σημαντικότερες γεωργικές περιοχές της Χώρας, στις οποίες υπάρχουν οι προϋποθέσεις άσκησης “αποτελεσματικής γεωργίας”. Γι’ αυτό επιβάλλονται συγκεκριμένες ρυθμίσεις που επηρεάζουν καθοριστικά τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας στο χώρο της Περιφέρειας:

1. Η ανάπτυξη των άλλων χρήσεων, να γίνεται πλέον κατά τρόπο οργανωμένο, κατά κύριο λόγο στις περιοχές των πόλων και αξόνων ανάπτυξης και σε κατάλληλα σχεδιασμένους υποδοχείς όπως τα σχέδια πόλεων, οι ειδικές περιοχές ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ), οι ΒΙΠΕ τα ΒΙΟΠΑ κλπ. Εξυπακούεται ο παράλληλος περιορισμός/κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης (πλην συγκεκριμένων εξαιρέσεων ανά τομέα).
2. Η "επιλογή" των τμημάτων της γεωργικής γης που θα κριθεί απαραίτητο να αλλάξουν χρήση θα πρέπει να γίνεται με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που καθορίζουν την ποιότητα κάθε περιοχής. Για οποιαδήποτε βιομηχανική ή άλλου είδους δραστηριότητα θα πρέπει να ζητείται οπωσδήποτε γνωμοδότηση της αρμόδιας ΝΕΧΩΠ. ανεξάρτητα από το μέγεθος του έργου ή της μονάδας που θα κατασκευαστεί.

Συνεπώς, για την εφαρμογή των προαναφερθέντων ρυθμίσεων, προτείνονται:

- Η χρησιμοποίηση συγκεντρωτικών χωρικά πολεοδομικών μηχανισμών (ΒΕΠΕ, ΠΟΑΠΔ κλπ.).
- Ο καθορισμός χρήσεων γης.

Κατευθύνσεις για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος από τη βιομηχανική δραστηριότητα

Στην παράγραφο "Προστασία του περιβάλλοντος-Διαχείριση του φυσικού αποθέματος" αναφέρεται ότι τα βιομηχανικά απόβλητα προσθετικά με τα γεωργικά απόβλητα και τα αστικά λύματα επιβαρύνουν την κατάσταση των υδατικών πόρων, καθιστώντας απαραίτητο τον έλεγχο της ρύπανσης των νερών στη λεκάνη απορροής του Πηνειού, των παραποτάμων του και γενικά των υδάτινων επιφανειών (τεχνητές λίμνες κλπ.) όπως και του Παγασητικού Κόλπου. Προτείνεται η δημιουργία Συστήματος Διαχείρισης των Υδατικών Πόρων της Θεσσαλίας προκειμένου να καταστεί δυνατή η παρακολούθηση των χωροχρονικών τους μεταβολών καθώς και η πρόβλεψη της μελλοντικής εξέλιξης αυτών των μεγεθών. Επίσης, κρίνεται επιβεβλημένη η αντιμετώπιση της ρύπανσης που προέρχεται από τις βιοτεχνίες και τις βιομηχανίες που είναι χωροθετημένες σε μικρή απόσταση από τις όχθες.

Υποδομές υποστήριξης της βιομηχανικής δραστηριότητας

Λιμάνια

Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Θεσσαλίας, θεωρείται ορθή και επιβεβλημένη η προγραμματισμένη κατασκευή, λιμενικών εγκαταστάσεων στην περιοχή Τσιγκέλι Αλμυρού, στην προοπτική δημιουργίας ειδικού εμπορευματικού λιμανιού που θα λειτουργεί συμπληρωματικά με αυτό του Βόλου, αναλαμβάνοντας άμεσα την εξυπηρέτηση των ιδιαίτερα οχλουσών λιμενικών δραστηριοτήτων της περιοχής. Η προτεινόμενη θέση φαίνεται να διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που αφορούν και την εξέλιξη της βιομηχανικής δραστηριότητας της περιοχής, δεδομένου της γειτνίασης της με προτεινόμενη ΒΕΠΕ και ιδιωτικές λιμενικές εγκαταστάσεις μεγάλων βιομηχανικών μονάδων και της δυνατότητας σύνδεσης με κύρια δίκτυα υποδομών. Σαφέστατα, η δημιουργία ενός τέτοιου έργου δεν έχει ως πρωταρχικό στόχο την ενίσχυση της βιομηχανικής δραστηριότητας, συμβάλλει ωστόσο επικουρικά σε αυτόν.

Βιολογικοί Καθαρισμοί – Αποχετευτικό Δίκτυο

Καταγράφονται ελλείψεις στις Ε.Ε.Λ. (Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων) και συνεπώς θα πρέπει στο άμεσο μέλλον, στα πλαίσια του Γ' ΚΠΣ, να ολοκληρωθούν τα προγραμματισμένα έργα και να ενταχθούν νέα, με σκοπό να καλύπτονται σε ικανοποιητικό βαθμό από Ε.Ε.Λ. και δίκτυα αποχέτευσης και οι περιοχές συγκέντρωσης ρυπογόνων δραστηριοτήτων όπως είναι οι Βιομηχανικές Περιοχές.

Δ) Πρόγραμμα Δράσης

Η χρηματοδότηση στο σύνολό της σχεδόν, προέρχεται από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Η υλοποίηση των στόχων του ΠΠΧΣΑΑ συνδυάζεται με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας. Η κατάρτιση των δύο έγινε παράλληλα, έτσι ώστε να αλληλοϋποστηρίζονται. Το ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Θεσσαλίας δεν αναφέρεται ξεχωριστά στο Μακροπρόθεσμο Πρόγραμμα Δράσης (2000-15) και στο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δράσης (2000-06).

Ειδικότερα, ο Άξονας 1: “Παραγωγικό Περιβάλλον” περιλαμβάνει μέτρα που επηρεάζουν την εξέλιξη της βιομηχανικής δραστηριότητας στο χώρο της Περιφέρειας:

1. Υποδομές παραγωγικού περιβάλλοντος επιχειρήσεων. Διατίθεται ποσό της τάξης των 22.010.000 ευρώ.

2. Μηχανισμοί υποστήριξης και δικτύωσης επιχειρήσεων. Διατίθεται ποσό της τάξης των 3.900.000 ευρώ.
3. Ιδιωτικές επενδύσεις. Διατίθεται ποσό της τάξης των 36.680.000 ευρώ.
4. Καινοτόμες δράσεις βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. Διατίθεται ποσό της τάξης των 25.820.000 ευρώ.

Άξονας 2: “Ολοκληρωμένη ανάπτυξη υπαίθρου”. Περιλαμβάνει μέτρο για την ενθάρρυνση βιοτεχνικών δραστηριοτήτων κ.α. (7.540.000 ευρώ), καθώς και για επενδύσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ πρώτης μεταποίησης κ.α. (6.300.000 ευρώ).

Άξονας 4: “ Ποιότητα ζωής ”. Περιλαμβάνει μέτρο για συστήματα διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, υδρεύσεις, στο οποίο και διατίθεται από το ΠΕΠ Θεσσαλίας ποσό της τάξης των 24.810.000 ευρώ.

Πίνακας 3: Διαχρονική εξέλιξη της βιομηχανικής απασχόλησης 1951-2001

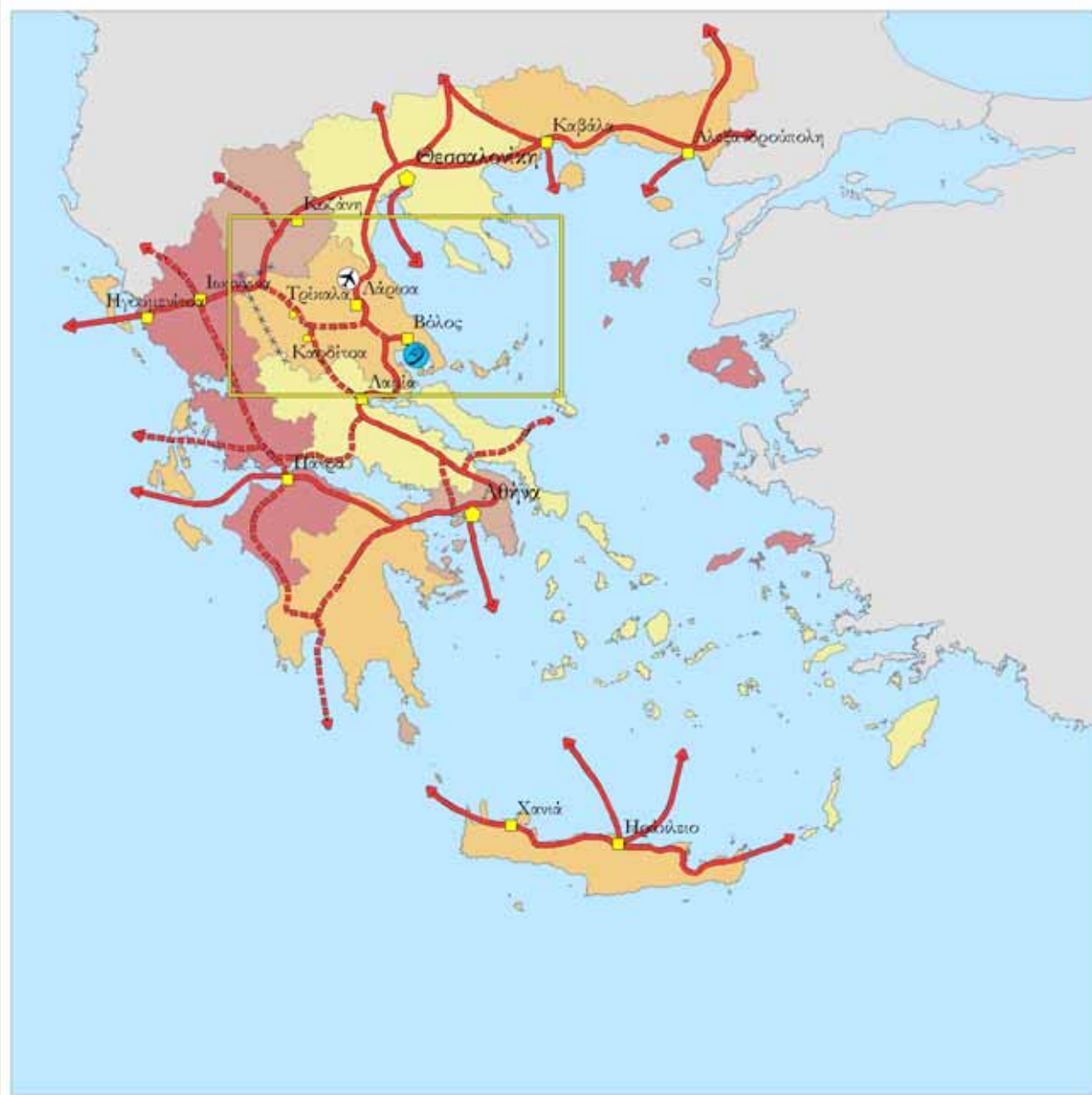
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ											
	Απόλυτα μεγέθη απασχόλησης						Ποσοστιαία σύνθεση απασχόλησης					
	1951	1961	1971	1981	1991	2001	1951	1961	1971	1981	1991	2001
Α. Μακ. & Θράκη	26.735	28.059	17.228	28.804	28.787	28.998	5.9	5.8	3.1	4.3	5.4	5.5
Κεντρ. Μακεδονία	65.007	70.741	91.720	126.366	129.329	120.065	14.4	14.6	16.5	19.0	24.2	22.6
Δυτ. Μακεδονία	10.340	10.708	15.448	21.953	16.696	12.798	2.3	2.2	2.8	3.3	3.1	2.4
Ήπειρος	11.520	9.802	9.452	12.166	10.689	9.815	2.6	2.0	1.7	1.8	2.0	1.9
Θεσσαλία	30.035	31.469	30.740	37.705	31.563	30.588	6.7	6.5	5.5	5.7	5.9	5.8
Ιόνιοι Νήσοι	8.571	7.680	5.888	5.443	3.981	3.923	1.9	1.6	1.1	0.8	0.7	0.7
Δυτ. Ελλάδα	25.624	28.368	28.380	34.550	23.495	19.901	5.7	5.8	5.1	5.2	4.4	3.8
Στερεά Ελλάδα	19.283	19.330	23.400	33.339	28.878	28.722	4.3	4.0	4.2	5.0	5.4	5.4
Αττική	187.730	217.331	280.780	311.497	218.976	232.960	41.7	44.8	50.7	46.9	41.0	43.9
Πελοπόννησος	22.325	22.119	18.904	22.256	17.587	17.002	5.0	4.6	3.4	3.4	3.3	3.2
Βόρειο Αιγαίο	12.679	11.013	7.188	5.579	4.274	3.956	2.8	2.3	1.3	0.8	0.8	0.7
Νότιο Αιγαίο	12.814	10.416	8.480	8.466	7.358	7.007	2.8	2.1	1.5	1.3	1.4	1.3
Κρήτη	17.761	18.433	16.684	16.198	13.121	14.780	3.9	3.8	3.0	2.4	2.5	2.8
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	450.424	485.469	554.292	664.322	534.734	530.515	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφές Πληθυσμού Απασχόλησης 1951- 2001. Ομαδοποίηση σε επίπεδο περιφερειών και υπολογισμός της ποσοστιαίας σύνθεσης ίδια επεξεργασία.

Πίνακας 4: Απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές της βιομηχανικής απασχόλησης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ											
	Απόλυτη μεταβολή απασχόλησης						Ποσοστιαία μεταβολή απασχόλησης					
	1951-61	1961-71	1971-81	1981-91	1991-01	1951-01	1951-61	1961-71	1971-81	1981-91	1991-01	1951-01
Α. Μακ. & Θράκη	1.324	-10.831	11.576	-17	211	2.263	5,0	-38.6	67.2	-0.1	0.7	8.5
Κεντρ. Μακεδονία	5.734	20.979	34.646	2.963	-9.264	55.058	8,8	29.7	37.8	2.3	-7.2	84.7
Δυτ. Μακεδονία	368	4.740	6.505	-5.257	-3.898	2.458	3,6	44.3	42.1	-23.9	-23.3	23.8
Ήπειρος	-1.718	-350	2.714	-1.477	-874	-1.705	-14,9	-3.6	28.7	-12.1	-8.2	-14.8
Θεσσαλία	1.434	-729	6.965	-6.142	-975	553	4,8	-2.3	22.7	-16.3	-3.1	1.8
Ιόνιοι Νήσοι	-891	-1.792	-445	-1.462	-58	-4.648	-10,4	-23.3	-7.6	-26.9	-1.5	-54.2
Δυτ. Ελλάδα	2.744	12	6.170	-11.055	-3.594	-5.723	10,7	0.0	21.7	-32.0	-15.3	-22.3
Στερεά Ελλάδα	47	4.070	9.939	-4.461	-156	9.439	0,2	21.1	42.5	-13.4	-0.5	48.9
Αττική	29.601	63.449	30.717	-92.521	13.984	45.230	15,8	29.2	10.9	-29.7	6.4	24.1
Πελοπόννησος	-206	-3.215	3.352	-4.669	-585	-5.323	-0,9	-14.5	17.7	-21.0	-3.3	-23.8
Βόρειο Αιγαίο	-1.666	-3.825	-1.609	-1.305	-318	-8.723	-13,1	-34.7	-22.4	-23.4	-7.4	-68.8
Νότιο Αιγαίο	-2.398	-1.936	-14	-1.108	-351	-5.807	-18,7	-18.6	-0.2	-13.1	-4.8	-45.3
Κρήτη	672	-1.749	-486	-3.077	1.659	-2.981	3,8	-9.5	-2.9	-19.0	12.6	-16.8
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	35.045	68.823	110.030	-129.588	-4.219	80.091	7,8	14.2	19.9	-19.5	-0.8	17.8

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

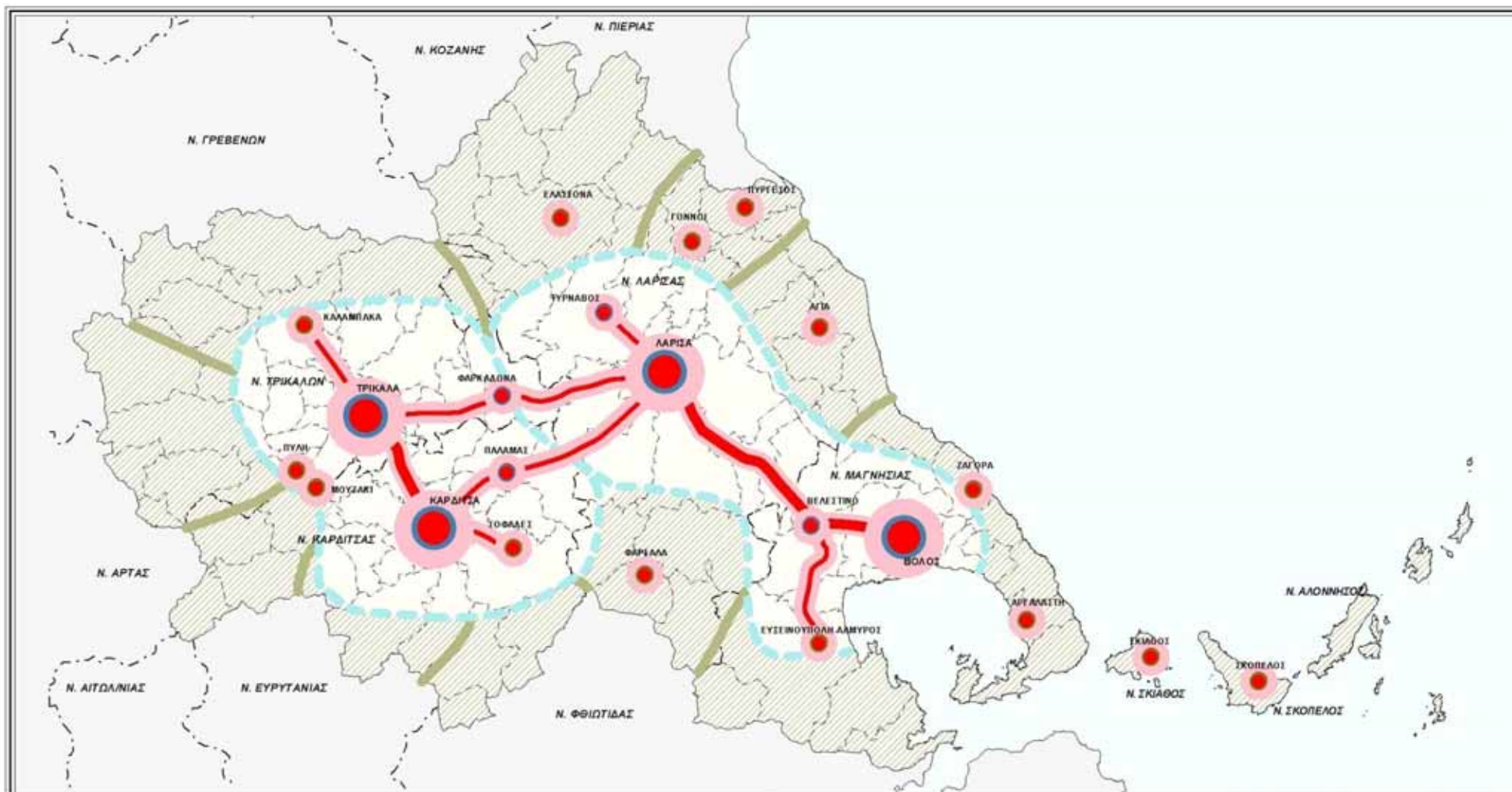

Διάγραμμα 2: Διαγραμματική Απεικόνιση της Θέσης της Περιφέρειας στον Ελλαδικό Χώρο

Ποσοστό ανεργίας	ΑΕΠ κατά κεφαλή 1991	
	> μέσου εθνικού	< μέσου εθνικού
< μέσου εθνικού		
> μέσου εθνικού		

- Άξονες Ανάπτυξης στον Ελληνικό Χώρο (υπάρχοντες, τάσεις και προοπτικές)**
- Ολοκληρωμένοι Υπό διαμόρφωση
- Κύριοι — - - - - -
- Δευτερεύοντες (περιφέρειες) — - - - - -
- - - - - Φραγμοί διαπεριφερειακής εμβέλειας
 - Πόλεις διεθνούς ακτινοβολίας
 - Πόλεις διαπεριφερειακής ακτινοβολίας
 - Περιφέρεια Θεσσαλίας
 - Νομαρχιακά κέντρα
 - ✈ Αεροδρόμιο περιφερειακής εμβέλειας
 - ⊙ Λιμάνι διεθνούς εμβέλειας

Υ Π Ε Χ Ω Δ Ε
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΑΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

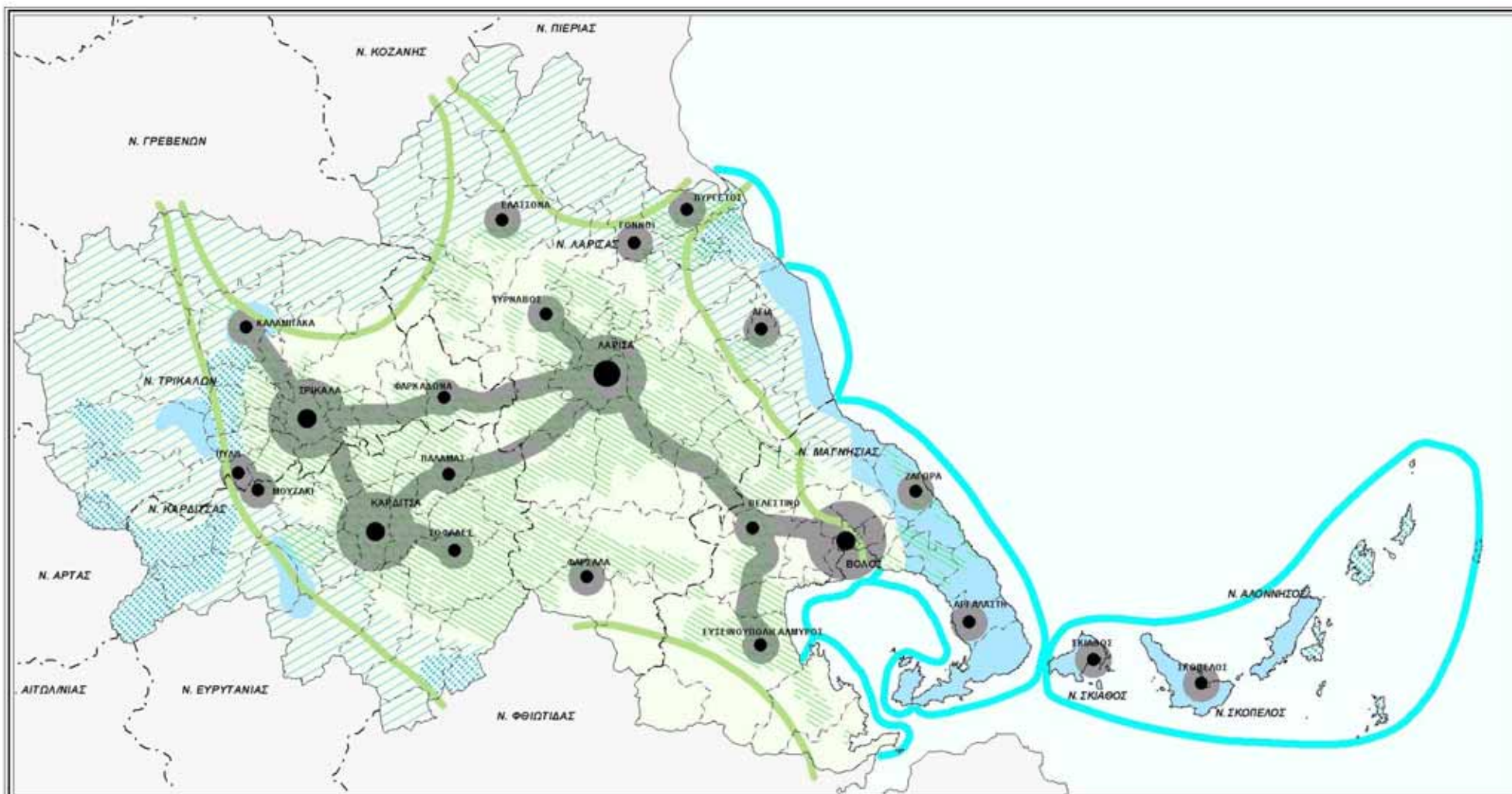
ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Όρια Νομών
- Όρια ΟΤΑ
- Ζώνες Ημερήσιων Μετακινήσεων
- Κύριες Άξονες Ανάπτυξης
- Δευτερεύοντες Άξονες Ανάπτυξης
- Κύριος Πόλις Ανάπτυξης
- Δευτερεύοντες Πόλις Ανάπτυξης
- Κέντρα Αναπτυξιακών Ενότητων
- Κέντρα Εξισορροπημένων
- Κύριες Ζώνες Ανάπτυξης
- Αναπτυξιακές Ενότητες

Υ Π Ε Χ Ω Δ Ε

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΧΣΙΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3
Πόλις και Άξονες Ανάπτυξης - Αναπτυξιακές Ενότητες - Ζώνες Ημερήσιων Μετακινήσεων

ΥΠΟΜΗΜΑ

- - - - - Όρια Νομών
- - - - - Όρια ΟΤΑ

- Οικισμοί 1ου Επιπέδου
- Οικισμοί 2ου Επιπέδου
- Οικισμοί 3ου Επιπέδου

- Περιοχές Ολοκληρωτής Χρήσης - Αναπτυξιακές Δοκιμών Λειτουργιών
- Ζώνες Ανάπτυξης Τουρισμού - Β' Κατοικίας
- Ζώνη Εντατικής Γεωργίας
- Ζώνη Αγροτικής Ανάπτυξης

- Παράκτιες Ενότητες
- Ορεινές Ενότητες

Υ Π Ε Χ Ω Δ Ε

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΠΧΣΙΑΑ Περιφέρειας Θεσσαλίας
 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4
 Γενικευμένες Ζώνες - Χρήσεις Γης - Ειδικές Κατηγορίες του Χώρου